

Domáce násilie a sociálne poradenstvo

Domestic violence and social counselling

Lenka Andrésová

Spojená škola Hálkova 54, Bratislava

Recenzent/Review: Mgr. Katarína Jasečková

Mediátor

Submitted/Odoslané: 15. 02. 2022

Accepted/Prijaté: 04. 03. 2022

Abstrakt: Cieľom príspevku je objasniť domáce násilie a poukázať na závažnosť tejto problematiky. V ďalšej časti príspevku sa venujeme charakteristike sociálneho poradenstva. Vymedzujeme poradenstvo ako možnosť sociálnej pomoci obetiam domáceho násilia. Objasňujeme inštitucionalizované zázemie poradenstva pre ženy ako obeť domáceho násilia. Príspevok dáva do pozornosti význam ďalšieho odborného vzdelávania zamestnancov pracujúcich s týranými ženami, medzi ktoré patrí aj supervízia.

Kľúčové slová: domáce násilie, poradenstvo pre obeť domáceho násilia, sociálne poradenstvo, sociálny poradca, supervízia

Abstract: Purpose of this article is to clarify domestic violence and point out the

seriousness of this issue. In the next part of the article we will deal with the characteristics of the social counselling. We define counselling as an opportunity for social assistance to victims of domestic violence. We clarify institutionalized background of counseling for women as victims of domestic violence. This article draws attention to the importance of further training for employees with abused women, including supervision.

Key words: domestic violence, counselling for the victims of the domestic violence, social counselling, social adviser, supervision

---

Domáce násilie je v spoločnosti známy, často neopodstatnene používaný termín. Nie každý pozná jeho skutočný význam.

Nie každý sa o ttu problematiku zaujíma. A ial', nie každý je ochotný tyranej žene pomoť. Existuje veľmi veľa nevyriešených prípadov domáceho násilia z minulosti, z ktorých sa niektoré skončili tragicky. Alarmujci poĀet prehliadanch je v suĀasnosti. Jedným zo základných ľudských práv je právo na ochranu pred akoukoľvek formou násilia. Domáce násilie teda predstavuje porušenie základných ľudských práv. Uvedomujeme si, že ak chceme v problematike domáceho násilia pokroĀiť, musíme poukazovať aj na možnosti pomoci tyranm ženám, ktorých vidíme aj v sociálnom poradenstve.

Charakteristika domáceho násilia

V odborných publikáciách, ale aj v politických spisoch je možné nájsť rôzne definície domáceho násilia na ženách. Neexistuje jedna komplexn definícia, nakoľko je domáce nsiliefenomn skúmaný pomerne krátku dobu a je veľmi širokospektrálny.

Caban a kol. (2007, s. 43) popisujú násilie páchané na ženách ako „nespravodlivé vyuevanie fyzickej, psychickej, sociálnej alebo ekonomickej moci muža (partnera) voĀi žene (partnerke), ktorá nie je schopn chrániť samu seba, pretože nedisponuje rovnocennou fyzickou, psychickou, ekonomickou alebo sociálnou mocou“.

Cviková, Jurnov (2001, s. 34) násilie na ženách definujú ako „akkoľvek prejav verbálnej alebo fyzickej sily, donucovanie alebo deprivácia ohrozujúca život, ktoré sú zamerané na jednotlivú ženu alebo dievĀa a ktoré spôsobujú fyzickú alebo psychickú ujmu, poníženie alebo úmyselné obmedzovanie slobody a ktoré udržiavajú podriadenosť ženy“.

Podľa Filadelfiovej (2005) majú všetky definície napriek ich heterogenosti jednu skrytú vec spoloĀnu, a tou je **porušenie základných ľudských práv žien**.

V súvislosti s charakterizovanm základných teoretických poznatkov z problematiky násilia zo strany mužov považujeme za potrebné uviesť aj jeho formy. Prostredníctvom týchto foriem je na ženách násilie páchané. Nevyskytujú sa separátne a majú za cieľ získať moc a kontrolu nad ženou.

Formy domáceho násilia

Fyzické násilie zahŕňa ŀahanie za vlasy, škrtenie, fyzické napádanie, bitie s predmetmi, kopanie, fackanie, strkanie, popálenie, zväzovanie, hryzenie, štpanie, vykrvanie rúk, bodanie, streľbu so zbraňou, pokus o vraždu, vraždu. Fyzické násilie sa Āasom stupňuje a stáva sa Āoraz Āastejim a viditeľnejim. Následkami fyzických útokov sú závažné zdravotné problémy rôznych stupnov ohrozenia

zdravia a života. Nezriedka je nevyhnutn lekárske ošetrenie alebo hospitalizácia.

Psychick násilie sa vyskytuje aj pod názvom neviditen násilie, nakoľko nezanecháva viditen stopy na tele, avšak zanecháva hlbok traumu na duši, ktor bývajú tako rozpoznaten. Prejavuje sa tendenciou ovládať a riadiť partnerku tm, že jej mu neumožní, aby sa rozhodovala sama za seba. Pat sem prikazovanie ako sa má žena obliekať, ako sa má správať, s kým sa môže rozprávať, podrvanie jej schopností, nadvanie, vyhrážanie, uranie, ponižovanie a zastršovanie. Dim prejavom psychického násilia je neustále kritizovanie, ktor podkopáva sebavedomie tak, že žena má pocit, že sama bez partnera ni nezmoe. Veľmi obvykl je aj neopodstatnen žiarlivosť a hrub zaobchádzanie s inými ľuďmi, predmetmi či zvieratami s cieľom ženu vydesiť.

Medzi **sexuálne násilie** pat vynuten sexuálny styk, ntienie k rôznym sexuálnym chylkm, ntienie k sledovaniu pornografickch materiálov (filmy, vide, časopisy), kontrolovanie bielizne, ntienie k prostituovaniu. Sú to všetky tie činnosti, ktor sú žene neprjemn a de sa proti jej vli a bez jej súhlasu. Viacero mužov si myslí, že sexuálne aktivity predsa musia byť prjemn tak ako jemu, tak aj partnerke a tak to nepovažujú za prejav násilia.

Ekonomick násilie znamená zneuivanie moci pri disponovan s finančnými prostriedkami, ako je vykorisťovanie, vynuten podpísanie hypoték, kontrolovanie príjmov ženy, zdôvodňovanie každej položky nákupu, neprispievanie na živobytie rodiny, bránenie chodiť do zamestnania, rozpredvanie majetku. Cieľom takéhoto konania je vytvorenie finančnej závislosti ženy od muža jeho absolútnou ekonomickou prevahou.

Sociálne násilie spočíva v izolovan ženy, v zamedzovaní jej styku s rodinou, s priateľmi aj soirm okolitým svetom prostredníctvom uzamknutia v dome, zablokovania telefónu alebo zakázania využívať auto – ie v obmedzovan úplnej osobnej slobody ženy, nakoľko mu vie o každom jej kroku, eventuálne ju bez jeho sprevádzania nepustí z dohľadu (Filadelfiová, 2005).

Cyklus domáceho násilia

Násilie pchan na ženách má svoje zákonitosti. Podľ Občianskeho združenia *ena v tiesni* sa spočiatku mu po fyzickom útoku snaží udobriť si partnerku ako najlepe vie. T potom uverí naivnej predstave, že jej láska ho dokáže zmeniť k lepiemu. Domáce násilie nie je vôbec príhoda na jeden deň. V skutočnosti sa opakuje, trvá dlhodobo a postupom času sa

zhoršuje. Dôkazom toho je existencia tzv. cyklu násilia, ktorého už samotný názov má svoju výpovednú hodnotu. Cyklickosť pozostáva z toho, že násilné výpady sa periodicky opakujú a časom sa ich bezcitnosť zvyšuje. Podľa Závodskej (2004) sa tým vytvára cyklus, ktorý má tieto štyri fázy: fáza budovania napätia, fáza výbuchu, fáza medových týždňov a fáza popretia.

Dôsledky domáceho násilia

V prípade, že si týraná žena prejde minimálne dvakrát cyklom násilia, nastáva u nej stav nazvaný ako **syndróm týranej ženy**, ktorú Špatenková a kol. (2011) opisuje ako materiálne závislá na svojom partnerovi, submisívnu, vystrašenú, bezmocnú a navyše extrémne emocionálne závislú na partnerovi.

Žena s **posttraumatickou stresovou poruchou** je silne vystresovaná, pociťuje silnú úzkosť. Snaží sa vyhnúť všetkému, čo by jej aj v najmenšom mohlo pripomenúť prežité traumy. Nevie si spomenúť na niektoré fakty, trpí nespavosťou, poruchou príjmu potravy, podráždenosťou, a zľakne sa aj neopodstatnených podnetov. Všetky tieto prejavy sú viditeľné počas šiestich mesiacov od ukončenia traumy (Marvánová-Vargová, Pokorná, Toufarová, 2008).

Charakteristika sociálneho poradenstva

V súčasnosti je platný *Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách*. Jeho príslušný odsek (§ 19) nám prináša všeobecnú definíciu, podľa ktorej je sociálne poradenstvo „odborná činnosť zameraná na pomoc fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii. Sociálne poradenstvo sa vykonáva na úrovni základného sociálneho poradenstva a špecializovaného sociálneho poradenstva.

Základné sociálne poradenstvo je posúdenie povahy problému fyzickej osoby, rodiny alebo komunity, poskytnutie základných informácií o možnostiach riešenia problému a podľa potreby aj odporúčanie a sprostredkovanie ďalšej odbornej pomoci.

Špecializované sociálne poradenstvo je zistenie príčin vzniku, charakteru a rozsahu problémov fyzickej osoby, rodiny alebo komunity a poskytnutie im konkrétnej odbornej pomoci“. Z toho vyplýva, že poradenstvo pre ženy ako obe domáceho násilia, je špecializovaným sociálnym poradenstvom.

Sociálne poradenstvo pre obe domáceho násilia

Poradenstvo pre ženy ako obe domáceho násilia je realizované predovšetkým **ženskými mimovládnyimi organizáciami (tretím sektorom)**. Tieto

poskytujú pomoc ambulantne, dennou formou a to v rôznych občianskych združeniach, nadáciách či neziskových organizáciách. Pre ženy, ktoré potrebujú okrem poradenstva aj núdzové ubytovanie, sú k dispozícii **azylové domy a krízové centrá**, ktoré sú súčasťou zariadení sociálnych služieb. Štát v rámci jednotlivých úradov práce, sociálnych vecí a rodiny zriaďuje **referátyporadensko-psychologických služieb**, ktoré sa venujú aj špecializovanému poradenstvu pre obeť domáceho násillia (Bednářová, 2006). Podľa Gaburu (2005) poradenstvo pre ženy ako obeť domáceho násillia zastrešujú mimovládne organizácie. Okrem priameho poradenstva bojujú proti tradičným postojom verejnosti, snažia sa doceliť zmeny v legislatíve a šíria osvetu o závažnosti domáceho násillia.

Schavel (2004) upozorňuje, že u sociálneho poradcu, pracujúceho s obeťami domáceho násillia, je mimoriadne dôležitá jeho odborná stránka. Okrem všeobecných poznatkov zo sociálneho poradenstva musí disponovať dostatočnými zručnosťami zo špeciálneho poradenstva pre obeť domáceho násillia. Sociálni poradcovia zameraní na túto cieľovú skupinu by mali absolvovať špeciálne školenia a tréningy. Na Slovensku sú však takéto aktivity len výnimkou, a tak sú poradcovia odkázaní najmä na seba vzdelávanie. Kompetentnosť sociálneho poradcu na prácu s obeťami

domáceho násillia sa mimoriadne efektívne dá zvyšovať aj prostredníctvom **supervízie**. Supervízna pomoc je formou ďalšieho vzdelávania odborných pracovníkov.

Záver

Na základe preštudovania prameňov z oblasti domáceho násillia konštatujeme, že násillie páchané na ženách je širokospektrálny jav. Jeho charakteristika sa v odbornej literatúre uvádza prostredníctvom rôznorodých definícií. Podstatou všetkých je zneužívanie mužskej moci a tiež porušenie základných ľudských práv žien. Domáce násillie je na ženách páchané prostredníctvom jeho foriem, ktoré sa nikdy nevyskytujú separátne.

Inštitucionalizovaným zázemím poradenstva pre obeť domáceho násillia sú predovšetkým mimovládne organizácie, resp. tretí sektor. Poradenstvo poskytujú ambulantne v rôznych občianskych združeniach, nadáciách či neziskových organizáciách. Ženám, ktoré potrebujú okrem poradenstva aj núdzové ubytovanie, slúžia azylové domy a krízové centrá, ktoré sú súčasťou zariadení sociálnych služieb. Štát v rámci jednotlivých úradov práce, sociálnych vecí a rodiny zriaďuje referáty poradensko-psychologických služieb, ktoré sa venujú aj špecializovanému poradenstvu pre obeť domáceho násillia.

Zoznam bibliografických odkazov

BEDNÁŘOVÁ, Zdena. 2006. Specifika práce s oběťmi domácího násilí. In: *Policista*. č. 1/2006. Ministerstvo vnitra České republiky, příloha. ISSN 1211-7943.

BÚTOROVÁ, Zora, FILADELFIOVÁ, Jarmila. 2005. *Násilie páchané na ženách ako problém verejnej politiky*. Bratislava : IVO- Inštitút pre verejné otázky, 129 s. ISBN 80-88935-78-4.

CABAN, Matúš a kol. 2007. *Sociálna práca s vybranými cieľovými skupinami*. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, 176 s. ISBN 978 – 80 – 8083 – 478 – 4.

CVIKOVÁ, Jana, JURÁŇOVÁ, Jana. 2001. *PIATA ŽENA aspekty násilia páchaného na ženách*. 1. vyd. Bratislava : SAV, 385 s. ISBN 80-85549-28-X.

GABURA, Ján. 2005. *Sociálne poradenstvo*. Bratislava : Občianske združenie Sociálna práca, 222 s. ISBN 80-89185-10-X.

MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, Branislava, POKORNÁ, Dana, TOUFAROVÁ, Marie. 2008. *Partnerské násilí*. Praha : LINDE, 159 s. ISBN 9788086131764.

SCHAVEL, Milan. 2004. Supervízia ako prostriedok ďalšieho vzdelávania sociálnych pracovníkov. In: *Kvalita života a rovnosť príležitostí – z aspektu vzdelávania dospelých a sociálnej práce*. Prešov : FF Prešovskej univerzity, 907 s. ISBN 80-8068-425-1.

ŠPATENKOVÁ, Naděžda a kol. 2011. *Krizová intervence pro praxi*. 2. vyd. Praha : Grada, 195 s. ISBN 9788024726243.

ZÁKON č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách.

ZÁVODSKÁ, Ivana. 2004. Násilie páchané na ženách - mýty a fakty. In: *Bulletin Empatia*. Bratislava : Centrum poradensko-psychologických služieb pre jednotlivca, pár a rodinu v Slovenskej republike, č. 4/2004. roč. 11. 56 s. ISSN 1335 8624.

Kontakt na autora:

Mgr. Lenka Andrésová
Spojená škola Hálkova 54
Hálkova 54, 831 03 Bratislava
Kopanice 27, 821 04 Bratislava
e-mail: andresova.mgr@gmail.com